

NAČRT DRŽAVNIH AKCIJ JSKD ZA SEZONO 2010/2011

dr. BOJAN KNIFIC

V prispevku navajamo izobraževanja in prireditve, ki jih centralna služba JSKD načrtuje za sezono 2010/2011. Podatki so okvirni; dopuščamo možnost, da bodo zaradi nepredvidljivih okoliščin spremenjeni.

IZOBRAŽEVANJA

ZAČETNI SEMINAR ZA VODJE ODRASLIH FOLKLORNIH SKUPIN Ljubljana, oktober 2010–maj 2011

Seminar je namenjen vodjem odraslih folklornih skupin in perspektivnim članom v odraslih folklornih skupinah, ki znanje o ljudskem izročilu potrebujejo za uspešno vodenje odrasle folklorne skupine.

Predvidene vsebine:

- kinetografija (zapisovanje ljudskega plesa in giba),
- ljudska vokalna in instrumentalna glasba,
- teoretično o plesnem izročilu,
- odnos med dediščino in sodobnostjo,
- obvladovanje telesne tehnike,
- gledališki elementi v odrskih postavitvah,
- oblačilna dediščina Slovencev,
- razvijanje plesnosti,
- učenje slovenskih ljudskih plesov,
- ljudska glasba,
- metodika učenja ljudskega plesa.

Po končanem seminarju imajo udeleženci možnost, da izdelajo pisno nalogo ter s pisnim in ustnim preizkusom dokažejo poznavanje slovenskega ljudskega izročila. S tem si pridobijo naziv *strokovni vodja odrasle folklorne skupine*, ki jim omogoča obiskovanje nadaljevalnih seminarjev za vodje folklornih skupin.

ZAČETNI SEMINAR ZA VODJE OTROŠKIH FOLKLORNIH SKUPIN Ljubljana, oktober 2010–maj 2011

To izobraževalno obliko smo prvič izvedli v sezoni 2004/2005 in daje osnovna znanja, potrebna za kakovostno prenašanje prvin otroškega izročila in izročila odraslih v sodobnost. Seminar ni namenjen le vodjem otroških folklornih skupin, ampak vsem, ki se kakor koli ukvarjajo s poustvarjanjem prvin pretekle kulture in načina življenja otrok ali s prenašanjem otrokom prirejenih prvin izročila odraslih v sodobnost. Vzgajanju in spodbujanju oblikovanja nacionalne in lokalne identitete na Slovenskem je posvečeno premalo pozornosti zlasti pri izobraževanju mlade generacije, ki je zaradi neustreznega odnosa do

tega segmenta državljske vzgoje pogosto prepuščena sama sebi. Začetni seminar bo zato s svojo vsebino prispeval k vzgoji ustreznega odnosa do naše dediščine.

Predvidene vsebine:

- uvod v otroško izročilo,
- spoznavanje otroških iger,
- ljudska vokalna in instrumentalna glasba,
- otroška glasbila in zvočila,
- gledališki elementi v odrskih postavitvah,
- učenje pesmi,
- teoretično o plesnem izročilu,
- učenje preprostejših plesov,
- metodika učenja plesov, prilagojena starosti otrok,
- obvladovanje telesne tehnike,
- razvijanje plesnosti,
- učenje slovenskih ljudskih plesov,
- oblačilna dediščina Slovencev,
- oblačenje otrok v preteklosti,
- odnos med dediščino in sodobnostjo.

Po končanem seminarju imajo udeleženci možnost, da izdelajo pisno nalogo ter s pisnim in ustnim preizkusom dokažejo poznavanje slovenskega ljudskega izročila. S tem si pridobijo naziv *strokovni vodja otroške folklorne skupine*, ki jim omogoča obiskovanje nadaljevalnih seminarjev za vodje folklornih skupin.

FOLKLORNI TABOR ZA ODRASLE ŠEGE IN NAVADE V PROGRAMIH FOLKLORNIH SKUPIN Maribor, 8.–10. 10. 2010

Umestitev folklornega tabora za odrasle v čas, ko poteka državno srečanje odraslih folklornih skupin se zdi upravičena iz več vzrokov. Med njimi je najpomembnejši ta, da udeležencem tabora omogočimo ogled programov, ki so bili v tekočem letu najbolj ovrednoteni in zato izbrani na državno srečanje. Ogled teh programov in pogovori o njih spodbujajo kritično razmišljanje o prihodnjem razvoju folklorne dejavnosti, hkrati pa se ob bok državnemu srečanju postavlja produkcija folklornega tabora. Na tokratnem taboru bodo udeleženci spoznavali šege in navade, ki jih je mogoče povezati s plesom in interpretirati v folklornih skupinah.

DELAVNICA GODČEVSTVA NA SLOVENSKEM KAJ SPOROČAJO TERENSKI POSNETKI? Laško, 20. 11. 2010

Godčevske skupine, ki delujejo samostojno ali pa znotraj folklornih skupin, imajo velike težave s poustvarjanjem viž, saj pogosto premalo poznajo temeljne značilnosti ljudskega načina igranja. Njihove izvedbe se bistveno oddaljujejo od nekdanjih, kar pa ni cilj njihovih aktivnosti. S seminarjem jih nameravamo opozoriti na terenske posnetke, ki ponujajo vpogled v nekdanje izvedbe, ter jih s tem spodbuditi, da ne bi igrali le starih viž, ampak bi te stare viže igrali tudi na star način.

**SEMINAR PETJA LJUDSKIH PESMI
GLAS V LJUDSKEM PETJU**
Laško, 20. 11. 2010

V preteklih letih smo se v izobraževanjih vodij pevskih skupin in pevcev posvečali mnogo vprašanjem – predvsem tistim, ki so bila povezana z večglasnim petjem. Tokrat pa se bomo usmerili v postavljanje glasu, kajti ugotavljamo, da ljudje vse manj pojejo, zaradi česar se spreminja tudi zven pevskih skupin. Na seminarju bodo vodje predstavili terenske izkušnje in skušali pokazati, kako naj ljudje pojejo, da bodo zveneli po ljudsko.

**PROGRAMSKO SVETOVANJE NA
TERENU**
Ljubljana in drugi kraji, januar–maj 2011

Folklorne, pevske in godčevske skupine navadno delujejo kakovostno, če imajo ustrezno usposobljene vodje, ki so sposobni strokovna spoznanja prenašati na svoje člane. Kljub opravljenim začetnim in nadaljevalnim seminarjem, ki vodjem skupin pomagajo pri pridobivanju znanj in oblikovanju ustreznih programov, se dogaja, da zaradi posameznih pomanjkljivosti ti še vedno ne presežejo lokalnih ali regijskih okvirov. Zato v letu 2011 načrtujemo, da bodo izbrani strokovnjaki odšli k skupinam, ki bodo na podlagi razpisa zaprosile za pomoč, in jim pomagali pripraviti kakovosten program, s katerim se bodo lahko predstavile širši javnosti.

**BREZPLAČNO SVETOVANJE NA
TERENU**
Ljubljana, januar–maj 2011

Strokovni spremljevalci območnih srečanj otroških in odraslih folklornih, pevskih in godčevskih skupin ugotavljajo, da na Slovenskem obstajajo nekatera območja, kjer kakovostnih skupin, ki bi poustvarjale slovensko izročilo, skoraj ni. Zato bodo strokovni spremljevalci na podlagi spremljanja srečanj otroških in odraslih folklornih skupin ter srečanj pevskih in godčevskih skupin izbrali nekaj tistih, ki bi jim brezplačno svetovanje lahko pomagalo do višje kakovostne ravni. Skupine bodo povabljeni k sodelovanju, in če se bodo povabilu odzvale, jim bomo namenili strokovno pomoč v obliki konkretnega svetovanja pri oblikovanju programa.

**POSVET S STROKOVNIMI
SPREMLJEVALCI**
Rogaška Slatina, 15.–16. 1. 2011

Dosedanji vsakoletni nekajurni posvet s strokovnimi spremljevalci srečanj otroških in odraslih folklornih skupin ter srečanj pevcev in godcev bomo v letu 2011 razširili na dvodnevni posvet, na katerem se bomo pogovorili o dosedanjih usmeritvah in skušali poiskati možne nove poti spremljanja in razvijanja folklorne dejavnosti. Predvidevamo, da se ga bodo udeležili dosedanji strokovni spremljevalci srečanj in kandidati, ki imajo zadosti znanj, da bi to delo opravljali v prihodnje. V ločenih delovnih skupinah se bodo udeleženci posvečali programom in programskim usmeritvam otroških folklornih skupin, odraslih folklornih skupin ter pevskim in godčevskim skupinam.

**NADALJEVALNI SEMINAR ZA VODJE
ODRASLIH FOLKLORNIH SKUPIN
ŠTAJERSKA, 2. DEL**
Maribor, 28.–30. 1. 2011

Seminar bo sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela. V teoretičnem delu bodo seminaristi spoznali različne možnosti poustvarjanja plesnega izročila Štajerske, v praktičnem delu pa se bodo učili ljudskih plesov Slovenskih goric ter Ptujkega in Dravskega polja, ki so zapisani v knjigi Mirka Ramovša *Polka je ukazana*. Pogoj za udeležbo na tem seminarju je opravljen začetni seminar za vodje odraslih folklornih skupin, izdelana pisna naloga in ustni zagovor. Na seminar bodo sprejeti tudi vodje folklornih skupin s Štajerske, ki še nimajo opravljenega začetnega seminarja, a ga nameravajo obiskati v prihodnje.

**NADALJEVALNI SEMINAR ZA VODJE
OTROŠKIH FOLKLORNIH SKUPIN
ŠTAJERSKA, 2. DEL**
Maribor, 28.–30. 1. 2011

Poseben, skoraj izključno na plesno izročilo vezan nadaljevalni seminar za vodje otroških folklornih skupin bomo tokrat pripravili prvič. Na njem bodo udeleženci spoznavali plesno izročilo Slovenskih goric ter Ptujkega in Dravskega polja, učenje plesov pa bo prilagojeno delu v otroških folklornih skupinah. Ob spoznavanju plesnega izročila se bodo posvečali tudi pripravi odrskih postavitev za otroške folklorne skupine.

**OBLAČILNA DEDIŠČINA
DEDIŠČINA VEZENIN V OBLAČENJU**
Kranj, 4.–6. 3. 2011

Vezenine sodijo med tiste prvine v oblačilni dediščini, ki se jim je zaradi dekorativne vloge in vrednosti treba še prav posebej posvečati. Najdemo jih na skorajda vseh sestavinah nekdanje oblačilne porabe, še zlasti pogoste pa so pri ženskih oblačilih. Med posebno dragoceno oblačilno dediščino sodijo vezene peče, katerih izdelavi se bo na seminarju posvetila ena od dveh skupini. Druga skupina se bo ukvarjala z drugimi vprašanji oblikovanja kostumskih podob v folklornih skupinah.

**RAZVIJANJE PLESNOSTI V OTROŠKIH
FOLKLORNIH SKUPINAH**
Ptuj, 19. 3. 2011

Glavna naloga otroških folklornih skupin je, da poustvarjajo otroško izročilo (otroške rajalne in druge igre, pesmi ...). Ob tem se lotevajo tudi poustvarjanja plesnega izročila odraslih, za kakovostno tovrstno delo pa vodje otroških folklornih skupin potrebujejo posebna znanja. Pri otrocih morajo njihovi starosti in plesnim sposobnostim primerno razvijati plesnost, s čimer ustvarjajo ustrezno podlago za kakovostno poustvarjanje plesnega izročila.

RAZVIJANJE PLESNOSTI V ODRASLIH FOLKLORNIH SKUPINAH

Ptuj, 19. 3. 2011

Vsi se zavedamo, da sposobnost plesanja človeku ni dana sama po sebi, ampak se jo je treba priučiti. Razvijanje plesnih sposobnosti je pomembno tako za plesalce sodobnega plesa in baletnike kot tudi za člane folklornih skupin, ki poustvarjajo in v sodobnost prenašajo plesno izročilo. Eno je učenje že izkušenih folklornikov, ki imajo razvit občutek za ritem in težnost, drugo pa je učenje začetnikov, ki se z ljudskim plesom srečujejo na novo. Seminar bo posvečen iskanju ustreznih poti za razvijanje plesnosti pri začetnikih.

SEMINAR OB RINGARAJA 2011: OTROŠKE FOLKLORNE SKUPINE IN FOLKLORNI KROŽKI

Laško, 28. 5. 2011

Ob državnem srečanju otroških folklornih skupin, ki poteka pod nazivom Ringaraja 2010, že četrtoč razpisujemo tudi seminar, namenjen vsem, ki se ukvarjate s poustvarjanjem izročila v vrtcih in osnovnih šolah ter v otroških folklornih skupinah in folklornih krožkih. Združitev praktičnega spoznavanja otroškega in otrokom primerne ljudskega izročila z ogledom državnega srečanja otroških folklornih skupin se je v preteklih letih pokazala kot izjemno koristna, saj spoznavanju področja sledijo odrske predstavitve izbranih otroških folklornih skupin, ob katerih udeleženci izobraževanja dobijo konkreten vpogled v prakso. Seminarja se lahko udeležijo odrasli in otroci, slednjim je udeležba na seminarju lahko nagrada za njihov trud.

GODČEVSKA DELAVNICA: LJUDSKA GLASBILA IN LJUDSKA GLASBA

Beltinci, 29.–31. 7. 2011

Godci, ki igrajo ljudsko glasbo v folklornih ali posebnih godčevskih skupinah, se poslužujejo glasbil starejšega in mlajšega nastanka. Na zven godčevskega sestava ima starost glasbil pomemben vpliv, še zlasti na primer pri diatonični harmoniki, ki je v zadnjih desetletjih doživela zelo intenziven razvoj. Spremenila se je tako njena zunanja podoba, za igranje ljudske glasbe pa je še bolj pomembna sprememba zvokovnih možnosti, ki jih nova harmonika ponuja. Nove možnosti, ki jih ponuja harmonika in druga nova glasbila, je zato treba kritično vrednotiti in iskati možnosti, da bi ljudska glasba kljub novim, od ljudskosti odmaknjenim glasbilom, zvenela ljudsko.

PEVSKA DELAVNICA: PETJE NA TRETKO IN ČETRTRKO

Beltinci, 29.–31. 7. 2011

Ponekod na Slovenskem ljudske pesmi še živijo med ljudmi in se spontano prenašajo iz roda v rod, drugje pa za njihovo oživitev skrbijo le folklorne in druge podobne skupine. Pevska delavnica bo zato namenjena poustvarjalcem naše pevske dediščine, tema pa bo učenje večglasnih pesmi ter petje »na

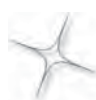
tretko« in »na četrtrko«. Na seminarju bodo udeleženci dobili nekaj teoretičnih navodil v zvezi s poustvarjanjem ljudskih pesmi, večji del pa bo namenjen praktičnemu učenju pesmi, ki jih je mogoče peti »na tretko« in »četrtrko«.

OTROŠKI FOLKLORNI TABOR

Planica, 15.–18. 9. 2011

Poleg začetnega seminarja za vodje otroških folklornih skupin poustvarjanju otroškega izročila posvečamo posebno pozornost še s taborom, na katerem bomo obdelovali plesne motive v otroških folklornih skupinah. Temeljni cilj tabora je strokovno usmerjanje otroških folklornih skupin in njihovih vodij. Do zdaj smo se na taborih ukvarjali s številnimi problemi, na katere smo naleteli pri delu z otroškimi folklornimi skupinami. Mnoge smo uspešno rešili in tako spodbudili kakovostno rast skupin, ki se odraža v inovativnih predstavah na območnih, regijskih, predvsem pa na državnem srečanju otroških folklornih skupin. Na tokratnem taboru bomo nekoliko več časa kot običajno namenili sodobni interpretaciji plesnega izročila in vključevanju plesov odraslih v programe otroških folklornih skupin.

ALPE-ADRIA: MEDNARODNA DELAVNICA ZA OTROŠKE FOLKLORNE SKUPINE

Debeli Rtič, avgust ali september 2011

Mednarodno sodelovanje je na področju folklorne dejavnosti že leta zelo intenzivno zlasti v okviru prizadevanj Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije, v letu 2011 pa tudi na JSKD v sodelovanju z Avstrijo in Italijo načrtujemo izvedbo mednarodne delavnice, namenjene vodjem in članom otroških folklornih skupin. Na njej se bodo udeleženci seznanjali s plesnim izročilom Slovencev, Avstrijcev in Italijanov, posebna pozornost bo posvečena spoznavanju otroškega izročila vseh treh dežel.

FOLKLORNI TABOR ZA ODRASLE ODRSKE FORMACIJE

Maribor, 7.–9. 10. 2011

Folklorni tabor za odrasle sodi med najpomembnejše spodbujevalce razvoja odraslih folklornih skupin na Slovenskem. Na njem vodje folklornih skupin skupaj s člani ustvarjajo nove odrske postavitve, v katerih se kažejo trenutno najustreznejši odgovori na vprašanje, v katero smer naj se razvija folklorna dejavnost. Na folklornih taborih so revidirani pretekli koncepti priprav programov odraslih folklornih skupin, ob novih temah pa se odpirajo nove možnosti sodobnega poustvarjanja plesnega izročila.

DELAVNICA: GODČEVSTVO NA SLOVENSKEM

Šentjernej, 19. 11. 2011

Za uspešno revitalizacijo plesne dediščine je treba vzgojiti godce, ki bodo v sodobnosti znali igrati za ples še kaj drugega kot

le valček in polko. Pogosto se dogaja, da ljudski godci in poustvarjalci plesnih viž igrajo le še v koncertnih dvoranah, kjer možnosti za ples ni. Seminar bo tako skušal spodbuditi godce, ki igrajo v različnih zasedbah, da se bodo znali prilagoditi »plesnemu« občinstvu in za ples zaigrati ne le valček in polko, temveč tudi kaj drugega (na primer mlinček, mrzulin, mazurko, štajeriš ipd.).

SEMINAR: PETJE LJUDSKIH PESMI Šentjernej, 19. 11. 2011

Skladno s prenovljenim državnim srečanjem pevcev ljudskih pesmi ter godcev ljudskih viž, ki eno leto daje prednost sodobnim poustvarjalcem glasbenega izročila, drugo leto pa neposrednim nosilcem izročila, tudi tovrstna izobraževanja prilagajamo novim smernicam. Na seminarju, kjer bo kratkemu predavanju o pevskem izročilu sledila delavnica, bodo udeleženci seznanjeni z možnostmi za ustrezno vnašanje ljudskih pesmi v sodobnost. Delo bo predvidoma potekalo v več skupinah, v njih pa si bodo izkušnje delili mlajši in starejši.

DELAVNICA: HARMONIKA KOT LJUDSKO GLASBILO Šentjernej, 19. 11. 2011

Harmonika je ljudsko glasbilo, ki mu je zaradi tradicije in intenzivnega razvoja narodno-zabavne glasbe pripisana »slovenskost«. Ne gre za to, da bi bila harmonika »najbolj slovensko glasbilo«, ampak za to, da je temu glasbilo »slovenskost« pripisana zaradi pomena, ki ga ima pri vzpostavljanju slovenske identitete v drugi polovici 20. stoletja in pozneje. Načini igranja na harmoniko se iz desetletja v desetletje spreminjajo, cilj seminarja pa bo usmerjen v spoznavanje načinov igranja pred 2. svetovno vojno.

VČERAJ, DANES, JUTRI Ljubljana, 3. 12. 2011

Enodnevni seminar, na katerem imajo različni predavatelji možnost predstavitve pereče problematike, so namenjeni razvijanju različnih pogledov na prihodnji razvoj folklorne dejavnosti. V okviru tega seminarja bomo pripravili okroglo mizo s poustvarjalci ljudskega izročila, eno temo bomo namenili delovanju folklornih skupin manjšinskih etničnih skupnosti, posebej se bomo posvetili delovanju mladinskih folklornih skupin, katerih dejavnost je v zadnjih letih v upadanju, eno od predavanj pa bo posvečeno vprašanju protokola na prireditvah, ki jih pripravljajo folklorne skupine.

PRIREDITVE

LE PLESAT ME PELJI 2010, 2. DEL – DRŽAVNO SREČANJE ODRASLIH FOLKLORNIH SKUPIN Maribor, 9. 10. 2010; 2. del

Drugi del državnega srečanja od leta 2009 povezujemo s pravo folklorne tabora za odrasle, ki se ga udeleži več kot

sto vodij in članov folklornih skupin, ogled državnega srečanja pa jim predstavlja dodatno izobraževanje. Skupine, ki se predstavijo na 2. delu državnega srečanja, so tako postavljene pred specifično, navadno kritično občinstvo, vodje skupin pa si ob ogledu izbranih programov ustvarjajo vizijo svojega razvoja.

PEVCI NAM POJEJO, GODCI PA

GODEJO 2010

Državno srečanje pevskih in godčevskih skupin
Laško, 20. 11. 2010

Kot ugotavljajo strokovni spremljevalci srečanj pevskih in godčevskih skupin, je pevskih skupin, ki bi bile neposredno povezane z glasbenim izročilom in bi njihovo izvajanje lahko označili kot zgledno, vedno manj, predvsem pa se ob bok njim težko postavljajo poustvarjalne skupine. Glede na to, da je skupine, ki se ustanavljajo na novo, in skupine, ki že delujejo, a njihovi člani niso bili tesneje povezani z ljudskim petjem, težko primerjati s pevci, ki imajo povsem drugačno tradicijo, smo se odločili, da državna srečanja pripravljamo bienalno, in sicer se eno leto predstavljajo poustvarjalci, drugo leto pa skupine, ki so še primarno povezane z ljudskim petjem. Na območnih srečanjih se bodo tudi v naslednji sezoni tako kot do zdaj predstavljale vse skupine (in posamezniki), ki se ukvarjajo z ljudskim petjem in godčevstvom. V letu 2009 so imeli strokovni spremljevalci srečanj nalogo, da so za regijsko srečanje pripravili program, katerega najmanj tretjino so predstavljali poustvarjalci ljudskega petja in godčevstva, na državnem srečanju pa so se predstavili zgolj oni. V letu 2010 bodo posebne pozornosti ponovno deležni neposredni nosilci izročila.

RINGARAJA 2011 – DRŽAVNO SREČANJE OTROŠKIH FOLKLORNIH SKUPIN Laško, 28. 5. 2011

Na državnem srečanju se bo predvidoma predstavilo od 8 do 10 otroških folklornih skupin iz različnih predelov Slovenije, ki bodo uspešno prešle trislovenski sistem selekcije ter s tem dokazale svojo inovativnost in kakovost v poustvarjanju otroškega izročila. V okviru državnega srečanja bomo še posebej spodbujali kreativnost vodij otroških folklornih skupin in njihovih članov, saj se moramo vsi skupaj zavedati, da dediščine v sodobnost ne moremo prenašati brez ustreznega spreminjanja in prilagajanja potrebam sodobne družbe. Hkrati bomo vztrajali na tem, da je osnovno poslanstvo otroških folklornih skupin poustvarjanje otroškega izročila oziroma izročila odraslih, ki je otrokom ustrezno prilagojeno.

LE PLESAT ME PELJI 2011, 1. DEL – DRŽAVNO SREČANJE ODRASLIH FOLKLORNIH SKUPIN Beltinci, 31. 7. 2011

Folklorne skupine, ki gradijo svoj program na prvinah izročila domačega okolja, so zaradi omejenega dostopa do arhivskega gradiva in zaradi neraziskanosti terena pogosto prisiljene v lastno raziskovanje. S tem dosejajo dviganje zavesti svojih vodij,

članov, simpatizerjev, soustvarjalcev, gledalcev ... o pomenu domačega izročila ter s tem pozitivno vplivajo na oblikovanje lokalne in nacionalne identitete. Po drugi strani pa v mestih obstajajo folklorne skupine, ki se lotevajo interpretacij izročila različnih območij, a je njihovo delo bolj zahtevno, ker so od izvorov izročila bolj odmaknjeni. Na državnem srečanju odraslih folklornih skupin v Beltincih bo mogoče videti ene in druge, pogoj za izbor pa je, da v preteklem letu na državnem srečanju niso sodelovale, s čimer razširjamo krog skupin, katerih programi bi bili vredni predstavitve na državni ravni.

PROGRAMI OBMOČNIH IZPOSTAV JSKD ZA LETO 2011

dr. BOJAN KNIFIC

V *Folklorniku* vsako leto objavljamo seznam prireditev in izobraževanj, ki jih za prihodnje leto načrtujejo območne izpostave JSKD. Kraji in datumi so zgolj okvirni, zato vse, ki bi želeli natančnejše informacije, prosimo, da se obrnejo na matične izpostave ali na strokovno službo JSKD.

REGIJSKA SREČANJA

Regijska srečanja otroških folklornih skupin

Regija	Območna izpostava	Datum
Gorenjska	Radovljica	8. 5. 2011
Pomurje in Maribor z okolico	Lendava	12. 5. 2011
Dolenjska in Bela krajina	Črnomelj	6. 5. 2011
Osrednja Slovenija	Ribnica	5. 5. 2011
Ptujsko	Lenart	20. 4. 2011
Celjsko in Koroška	Rogaška Slatina	21. 4. 2011

Regijsko srečanje otroških in odraslih folklornih skupin

Regija	Območna izpostava	Datum
Primorska	Idrija	14. 5. 2011

Regijska srečanja odraslih folklornih skupin

Regija	Območna izpostava	Datum
Gorenjska	Radovljica	15. 5. 2011
Dolenjska in Bela krajina	Brežice	4. 6. 2011
Osrednja Slovenija	Logatec	29. 5. 2011
Pomurje in Maribor z okolico	Maribor	22. 5. 2011
Ptujsko	Ptuj	3. 6. 2011
Celjsko in Koroška	Šentjur	21. 5. 2011

Regijska srečanja pevskih in godčevskih skupin

Regija	Območna izpostava	Datum
Primorska	Ilirska Bistrica	8. 10. 2011
Dolenjska in Bela krajina	Trebnje	15. 10. 2011
Osrednja Slovenija	Litija	16. 10. 2011
Pomurje in Maribor z okolico	Ruše	22. 10. 2011
Ptujsko	Lenart	13. 5. 2011
Celjsko in Koroška	Celje	21. 10. 2011

Regijska srečanja folklornih skupin manjšinskih etničnih skupnosti

Regija	Območna izpostava	Datum
Primorska	Piran	9. 4. 2011
Gorenjska	Domžale	14. in 15. 10. 2011
Štajerska	Maribor	27. 3. 2011
Dolenjska in osrednja Slovenija	Ljubljana	30. 1. 2011

OBMOČNA SREČANJA

Celjsko in Koroška

Območna izpostava	Prireditev	Kraj izvedbe	Datum
Šmarje pri Jelšah	Srečanje odraslih FS	Šmarje pri Jelšah	marec
Laško	Srečanje odraslih FS	Radeče	27. 3. 2011
Rogaška Slatina	Srečanje odraslih FS	Rogatec	1. 4. 2011
Žalec	Srečanje odraslih FS	Šempeter v Savinjski dolini	10. 4. 2011
Celje	Srečanje odraslih FS	Rogaška Slatina	11. 4. 2011
Velenje	Srečanje odraslih FS	Šmartno ob Paki	16. 4. 2011
Ravne	Srečanje odraslih FS	Ravne na Koroškem	17. 4. 2011
Laško	Srečanje otroških FS	Laško	2. 3. 2011
Velenje	Srečanje otroških FS	Šoštanj	10. 3. 2011
Radlje ob Dravi	Srečanje otroških FS	Radlje ob Dravi	14. 3. 2011
Slovenske Konjice	Srečanje otroških FS	Zreče	23. 3. 2011
Mozirje	Srečanje otroških FS	Ljubno	26. 3. 2011
Ravne	Srečanje otroških FS	Ravne na Koroškem	7. 4. 2011
Slovenj Gradec	Srečanje otroških FS	Slovenj Gradec	13. 4. 2011
Šmarje pri Jelšah	Srečanje pevcev in godcev	Bistrica ob Sotli	november
Radlje ob Dravi	Srečanje pevcev in godcev	Podvelka	13. 2. 2011
Šentjur	Srečanje pevcev in godcev	Botričnica	8. 5. 2011
Rogaška Slatina	Srečanje pevcev in godcev	Rogatec	15. 5. 2011
Žalec	Srečanje pevcev in godcev	Marija Reka	18. 6. 2011
Mozirje	Srečanje pevcev in godcev	Radmirje	31. 7. 2011
Slovenske Konjice	Srečanje pevcev in godcev	Tepanje	26. 8. 2011
Velenje	Srečanje pevcev in godcev	Šmartno ob Paki	28. 8. 2011
Laško	Srečanje pevcev in godcev	Laško	12. 11. 2011

Primorska

Območna izpostava	Prireditev	Kraj izvedbe	Datum
Tolmin	Srečanje odraslih FS	Tolmin	14. 4. 2011
Ilirska Bistrica	Srečanje odraslih FS	Ilirska Bistrica	17. 4. 2011

Sežana	Srečanje odraslih FS	Kobjeglava	24. 4. 2011
Idrija	Srečanje odraslih FS	Idrija	8. 5. 2011
Tolmin	Srečanje otroških FS	Tolmin	29. 3. 2011
Postojna	Srečanje otroških FS	Postojna	15. 4. 2011
Sežana	Srečanje otroških FS	Sežana	25. 5. 2011
Koper	Srečanje otroških in odraslih FS	Koper	april–maj
Ilirska Bistrica	Srečanje pevcev in godcev	Ilirska Bistrica	15. 9. 2011
Sežana	Srečanje pevcev in godcev	Hrpelje	16. 7. 2011

Gorenjska

Območna izpostava	Prireditev	Kraj izvedbe	Datum
Kranj	Srečanje odraslih FS	Kranj	27. 2. 2011
Radovljica	Srečanje odraslih FS	Bohinjska Bistrica	19. 3. 2011
Radovljica	Srečanje otroških FS	Bohinjska Bistrica	19. 3. 2011
Kranj	Srečanje otroških FS	Kranj	17. 4. 2011
Kamnik	Srečanje otroških in odraslih FS	Kamnik	5. 3. 2011
Jesenice	Srečanje otroških in odraslih FS	Slovenski Javornik	25. 3. 2011
Tržič	Srečanje otroških in odraslih FS	Tržič	26. 3. 2011
Škofja Loka	Srečanje otroških in odraslih FS	Škofja Loka	7. 4. 2011
Kamnik	Srečanje pevcev in godcev	Kamnik	9. 9. 2011

Pomurje in Maribor z okolico

Območna izpostava	Prireditev	Kraj izvedbe	Datum
Murska Sobota	Srečanje odraslih FS	Beltinci	20. 4. 2011
Ljutomer	Srečanje odraslih FS	Veržej	14. 5. 2011 (?)
Ruše	Srečanje odraslih FS	Ruše	14. 5. 2011 (?)
Lendava	Srečanje odraslih FS	Lendava	21. 5. 2011
Pesnica	Srečanje otroških FS	Jarenina	11. 3. 2011
Ljutomer	Srečanje otroških FS	Stročja vas	22. 3. 2011
Maribor	Srečanje otroških FS	Maribor	25. 3. 2011
Murska Sobota	Srečanje otroških FS	Beltinci	29. 3. 2011
Lendava	Srečanje otroških FS	Lendava	6. 4. 2011
Gornja Radgona	Srečanje otroških in odraslih FS	Apače	26. 3. 2011
Pesnica	Srečanje pevcev in godcev	Spodnja Kungota	25. 2. 2011
Maribor	Srečanje pevcev in godcev	Maribor	26. 3. 2011
Murska Sobota	Srečanje pevcev in godcev	Beltinci	16. 4. 2011
Gornja Radgona	Srečanje pevcev in godcev	Radenci	14. 5. 2011
Ruše	Srečanje pevcev in godcev	Selnica ob Dravi	24. 9. 2011

Dolenjska in Bela krajina

Območna izpostava	Prireditev	Kraj izvedbe	Datum
Brežice	Srečanje odraslih FS	Brežice	9. 4. 2011
Krško	Srečanje odraslih FS	Krško	9. 4. 2011
Črnomelj	Srečanje odraslih FS	Črnomelj	16. 4. 2011
Trebnje	Srečanje odraslih FS	Črnomelj	16. 4. 2011
Črnomelj	Srečanje otroških FS	Črnomelj	6. 4. 2011
Brežice	Srečanje otroških FS	Brežice	12. 4. 2011
Novo mesto	Srečanje otroških FS	Šentjernej	15. 4. 2011
Sevnica	Srečanje pevcev in godcev	Razbor	10. 6. 2011
Metlika	Srečanje pevcev in godcev	Metlika	18. 8. 2011
Brežice	Srečanje pevcev in godcev	Globoko	26. 11. 2011
Krško	Srečanje pevcev in godcev	Krško	27. 5. 2011
Novo mesto	Srečanje pevcev in godcev	Mirna Peč	3. 6. 2011
Črnomelj	Srečanje pevcev in godcev	Metlika	avgust

Osrednja Slovenija

Območna izpostava	Prireditev	Kraj izvedbe	Datum
Trbovlje	Srečanje odraslih FS	Šmartno pri Litiji	11. 2. 2011
Zagorje ob Savi	Srečanje odraslih FS	Mlinše	26. 2. 2011
Cerknica	Srečanje odraslih FS	Nova vas	20. 3. 2011
Ljubljana Okolica	Srečanje odraslih FS	Velike Lašče	16. 4. 2011
Ivančna Gorica	Srečanje odraslih FS ter pevcev in godcev	Dobrepolje	19. 3. 2011
Ljubljana	Srečanje odraslih FS ter pevcev in godcev	Ljubljana	17. 4. 2011
Ribnica	Srečanje otroških FS	Cerknica	april
Ivančna Gorica	Srečanje otroških FS	Dobrepolje	10. 2. 2011
Ljubljana	Srečanje otroških FS	Ljubljana	16. 3. 2011
Logatec	Srečanje otroških FS	Logatec	5. 4. 2011
Ljubljana Okolica	Srečanje otroških FS	Sora	7. 4. 2011
Litija	Srečanje otroških FS	Nova vas	8. 4. 2011
Vrhnika	Srečanje pevcev in godcev	Bevke	19. 2. 2011
Zagorje ob Savi	Srečanje pevcev in godcev	Mlinše	26. 2. 2011
Litija	Srečanje pevcev in godcev	Zagorje ob Savi	27. 2. 2011
Ljubljana Okolica	Srečanje pevcev in godcev	Velike Lašče	16. 4. 2011
Logatec	Srečanje pevcev in godcev	Ligojna	19. 4. 2011
Trbovlje	Srečanje pevcev in godcev	Čeče	17. 12. 2011

Ptujsko

Območna izpostava	Prireditelj	Kraj izvedbe	Datum
Lenart	Srečanje odraslih FS	Lenart	25. 3. 2011
Slovenska Bistrica	Srečanje odraslih FS	Slovenska Bistrica	9. 4. 2011
Ptuj	Srečanje odraslih FS	Cirkovce	15. 4. 2011
Ptuj	Srečanje odraslih FS	Cirkovce	16. 4. 2011
Ormož	Srečanje odraslih FS ter pevcev in godcev	Podgorci	2. 4. 2011
Ormož	Srečanje otroških FS	Ormož	17. 2. 2011
Lenart	Srečanje otroških FS	Sveta Trojica	25. 2. 2011
Slovenska Bistrica	Srečanje otroških FS	Slovenska Bistrica	16. 3. 2011
Ptuj	Srečanje otroških FS	Dornava	30. 3. 2011
Ptuj	Srečanje otroških FS	Destrnik	31. 3. 2011
Lenart	Srečanje pevcev in godcev	Benedikt	21. 1. 2011
Ptuj	Srečanje pevcev in godcev	Trnovska vas	28. 1. 2011
Ptuj	Srečanje pevcev in godcev	Kungota	29. 1. 2011
Ptuj	Srečanje pevcev in godcev	Žetale	30. 1. 2011
Slovenska Bistrica	Srečanje pevcev in godcev	Slovenska Bistrica	18. in 19. 2. 2011
Ormož	Srečanje pevcev in godcev	Ormož	26. 2. 2011

DRUGE PRIREDITVE OBMOČNIH IZPOSTAV

Območna izpostava	Prireditelj	Datum
Cerknica	Srečanje mladih harmonikarjev	17. 11. 2011
Ilirska Bistrica	Pust je pršu	15. 2. 2011
Ilirska Bistrica	Srednjeveški dan	31. 5. 2011
Ilirska Bistrica	Vizita	4. 6. 2011
Kamnik	41. dnevi narodnih noš in oblačilne dediščine	8. do 10. 9. 2011
Koper	Etnoprogram	celo leto
Laško	Prikaz starih šeg in navad	28. 8. 2011
Lendava	Jenamena fest	16. do 17. 4. 2011
Lendava	Naša Poljana	18. do 19. 6. 2011
Ljutomer	Slavičev večer	23. 9. 2011
Ljutomer	Slavičev večer	23. 9. 2011
Ljutomer	Prleki smo veseli lidje	26. 2. 2011
Maribor	13. mednarodni otroški folklorni festival	28. 6. do 4. 7. 2011
Maribor	To je tista muha	1. 7. do 3. 7. 2011
Mozirje	Drglca – folklorno srečanje	4. 9. 2011
Postojna	S plesom in pesmijo, folklorni večer	3. 12. 2011
Ptuj	Mednarodni folklorni festival	september
Ruše	13. festival upokojenskih in veteranskih folklornih skupin Slovenije	4. 6. 2011
Šmarje pri Jelšah	Pod cvetočo drnulo	december

Šmarje pri Jelšah	5. mednarodni folklorni festival Kozje	maj
Tolmin	Ljudsko izročilo Posočja – večer folklornih skupin	11. do 12. 6. 2011

IZOBRAŽEVANJA OBMOČNIH IZPOSTAV

Območna izpostava	Izobraževanje	Kraj izvedbe	Datum (od)	Datum (do)
Cerknica	Regijski seminar za vodje otroških folklornih skupin	Cerknica	15. 10. 2011	15. 12. 2011
Gornja Radgona	Izobraževanje in strokovna pomoč vodjem odraslih folklornih skupin	Ljutomer	1. 11. 2011	30. 11. 2011
Ilirska Bistrica	Seminar za vodje folklornih skupin	Ilirska Bistrica	1. 2. 2011	30. 2. 2011
Ilirska Bistrica	Tematska strokovna srečanja	Ilirska Bistrica	1. 11. 2011	1. 12. 2011
Ilirska Bistrica	Folklorna delavnica	Ilirska Bistrica	29. 6. 2011	
Izola	Seminar za vodje folklornih skupin	Izola	1. 1. 2011	30. 10. 2011
Izola	Seminar za vodje folklornih skupin	Izola	13. 3. 2011	
Kamnik	Območni seminar na temo oblačilne dediščine – »narodnih noš«	Kamnik	2. 9. 2011	
Koper	Seminar za godce in vodje folklornih skupin	Koper	1. 2. 2011	30. 4. 2011
Kranj	Seminar za vodje otroških folklornih skupin I	Kranj	5. 2. 2011	
Kranj	Seminar za vodje otroških folklornih skupin II	Kranj	15. 10. 2011	
Krško	Etnodelavnice – kulinarika	Krško	1. 2. 2011	31. 3. 2011
Laško	Seminar pritrkovanja	Svibno	1. 10. 2011	
Laško	Seminar za etnoskupine	Laško	26. 11. 2011	
Ljubljana	Nadaljevalni seminar za vodje otroških folklornih skupin	Ljubljana	14. 1. 2011	14. 1. 2011
Ljutomer	Programski posvet	Veržej	12. 2. 2011	
Maribor	Seminar za pripravo na območna srečanja folklornih skupin	Maribor	1. 2. 2011	30. 3. 2011
Ormož	Folklorni seminar	Sveti Tomaž	26. 11. 2011	27. 11. 2011
Ormož	Seminar za pevce in godce	Središče ob Dravi	10. 12. 2011	11. 12. 2011
Radlje ob Dravi	Seminar za plesalce in vodje otroških folklornih skupin	Radlje ob Dravi	31. 1. 2011	
Ravne	Seminar za otroške folklorne skupine	Ravne na Koroškem	11. 2. 2011	
Ravne	Seminar za odrasle folklorne skupine	Ravne na Koroškem	19. 2. 2011	
Slovenj Gradec	Folklorna delavnica za odrasle	Slovenj Gradec	15. 1. 2011	
Slovenj Gradec	Seminar za vodje otroških folklornih skupin	Slovenj Gradec	15. 1. 2011	
Slovenj Gradec	Seminar za vodje odraslih folklornih skupin	Slovenj Gradec	22. 1. 2011	
Slovenska Bistrica	Seminar za vodje otroških folklornih skupin	Poljčane	22. 10. 2011	
Slovenske Konjice	Izobraževanje za pevce in godce	Slovenske Konjice	20. 3. 2011	
Slovenske Konjice	Izobraževanje vodij skupin pevcev ljudskih pesmi	Gorenje	20. 3. 2011	
Šentjur	Delavnica za mlade harmonikarje v folklornih skupinah	Šentjur	20. 11. 2011	
Šmarje pri Jelšah	Folklorna delavnica Sveti Štefan	Sveti Štefan	februar	
Šmarje pri Jelšah	Folklorna delavnica Mestinje	Mestinje	januar	
Tolmin	Regijski seminar za otroške folklorne skupine	Kobarid	15. 10. 2011	
Tolmin	Regijski seminar za odrasle folklorne skupine	Tolmin	22. 10. 2011	
Žalec	Folklorni seminar	Galicija	1. 10. 2011	1. 10. 2011

CELOSTNI NAČIN RAZVIJANJA PEVSKEGA ORGANIZMA

VOKALNA DELAVNICA LJUDSKEGA PETJA Z LJOBO JENČE

LIDIJA PODLESNIK TOMÁŠIKOVÁ

Ljobe Jenče bralcem *Folklornika* verjetno ni treba podrobno predstavljati. Njeno delovanje je pestro, poznamo jo predvsem kot pevko, pravljíčarko in strastno zbirateljico ljudskega gradiva. S posebnim občutenjem opazuje naravo, ki jo na plemenit način vnaša v svoje vsakodnevno življenje, s tem občutenjem pa sta tesno prepletena tako njen odnos do umetnosti kot njeno poustvarjanje, ki izhajata iz procesa zavednega. S spoštljivostjo nagovarja ljudske pevce in pripovedovalce, da ji izpovedo tisto najvrednejše, pesem ali pravljico s pristnim zanosom in dragocenim sporočilom. V »nabranem« gradivu prepoznavna več kot le informacijo in spomin preteklosti – iz-

ročilo ji pomeni vez z vsem tistim, kar osmišlja življenje in ponuja temeljno oporo pri gradnji naše lastne podobe in narodne samobitnosti.

Posebna priložnost je spoznati Ljobo Jenče kot pedagoginjo, saj želi svoje bogate izkušnje, predvsem tiste v zavzemanju za razvoj naravnega glasu, deliti tudi z drugimi. Najavljamo petdnevno **vokalno delavnico v času jesenskih počitnic 2010** (Ljubljana, 25.–29. 10. 2010), ki je namenjena vsem petja že večšim, prav tako pa tudi začetnikom, saj bo v ospredju njene delavnice tako delo na zavedanju pevskega organizma kot tudi na zavedanju oblikovanja govora in glasu. Seznanila nas bo z značilnostmi slovenskega ljudskega petja in raznolikostmi po pokrajinah s poslušanjem posnetkov s terena. Pomemben del vokalne delavnice bo namenila ogrevanju in odpiranju glasu za petje kot tudi oblikovanju samoglasnikov in soglasnikov in vključevanju giba kot podpora razvoja glasu. Spoznali bomo njen poseben odnos do pesmi, ko bomo »iskali poti do pesmi od znotraj ali od zunaj in razvijali čut za ritem, harmonijo in melodijo v ljudskih pesmih«. Metodo učenja ljudskih pesmi bo predstavila na način glas – glas, posnetek – glas, notni zapis – glas in z odkrivanjem vpliva enega in drugega na naš odziv, govorila bo o nastavku za petje. Izbor pesmi je usmerila **na izročilo plesnih pesmi** oziroma pesmi, ki so se pele v gibanju, na primer v skupnih igrah, pri kresovanju, na ženitovanjih, kolih.

Vokalna delavnica z Ljobo Jenče je del obsežnejšega programa poklicnega izobraževanja z naslovom *Gibalno in glasovno izročilo preteklih stoletij*, ki ga pripravlja KUD Corte-

Folklorne skupine na Slovenskem se poustvarjanju pevskega izročila posvečajo bolj ali manj intenzivno, brez dvoma pa vključevanje pesmi prispeva k pestrosti programa folklornih skupin. Na fotografiji je folklorna skupina iz Cirkovc.

(Foto: Janez Eržen, Lenart, 28. 5. 2010.)

sia s podporo in sofinanciranjem Ministrstva RS za kulturo mestne občine Ljubljana in JSKD. Poleg vokalne delavnice bodo udeleženci seminarja v istem terminu lahko obiskovali tudi petdnevno **plesno delavnico družabnih plesov 19. stoletja s priznanim pedagogom Lievnom Baertom iz Belgije**, ki bo posvečena spoznavanju izvirnih plesnih oblik in tehniki izvajanja korakov valčka, četvorke in mazurke. V celotredenskem druženju bosta v okviru seminarja tudi dve tematski **predavanji o prvem tiskanem plesnem viru na Slovenskem s konca 18. stoletja in o plesnih učiteljih kranjskih dežel-**

nih stanov v 19. stoletju. Za konec seminarja bomo v sodelovanju s plesno skupino Celestina iz Brežic, plesno skupino KUD Sredina (Ljubljana) in ansamblom Cortesia (Ljubljana) ter gosti (Lieven Baert, Ljoba Jenče in Domen Marinčič) in udeleženci seminarja pripravili **javno predstavitev evropskih družabnih plesov od 15. do 19. stoletja v Španskih borcih v Ljubljani (25. 10. 2010, ob 20. uri).** Več o posameznih delavnicah in programu poklicnega izobraževanja na www.cortesia-kud.si, informacije in prijave sprejemamo po e-pošti: info@cortesia-kud.si.

Ljoba Jenče na koncertu KD Folk Slovenija leta 2008 v Kopru.

Grlica – 3. figura četvorke iz prikaza poučevanja plesa. (Foto: iz arhiva Lievna Baerta, Pariz, okoli leta 1860.)

PESEM SLOVENSKE DEŽELE

MIRKO RAMOVŠ

KUNEJ, DRAGO; TERSEGLAV, MARKO; KOVAČIČ, MOJCA. **PESEM SLOVENSKE DEŽELE = SONGS OF SLOVENIA** (IZ ARHIVA GLASBENONARODOPISNEGA INŠTITUTA). LJUBLJANA: ZALOŽBA ZRC, ZRC SAZU, P, COP. 2009. 1 CD.

Bralci Folklorika verjetno poznate obsežno zbirko z enakim naslovom, katere avtorica je že pokojna raziskovalka slovenske ljudske pesmi in dolgoletna sodelavka Glasbenonarodopisnega inštituta dr. Zmaga Kumer. Knjiga je izšla že leta 1976 in v njej je objavljenih 537 besedilnih in notnih zapisov s celotnega slovenskega etničnega ozemlja, knjigi pa sta bili dodani dve plošči s petindvajsetimi zvočnimi primeri. Knjiga je že zdavnaj pošla, in ker je napredek tehnike večinoma izpodrinil stare gramofone, tudi zvočnih primerov na vinilnih ploščah ni mogoče poslušati. Zato se je Glasbenonarodopisni inštitut odločil, da zvočne primere ljudskih pesmi, objavljenih v antologiji *Pešem slovenske dežele*, ponovno objavi, tokrat na zgoščenki. Vendar se avtorji niso odločili za ponatis, ampak so razen petih izbrali nove primere, seveda samo tiste, ki so objavljeni v knjigi.

Izbor je sledil knjigi, saj je zanj, kot je napisala dr. Zmaga Kumer, »odločalo več vidikov: po možnosti naj bi bila zastopana vsa poglavja zbirke in vse slovenske pokrajine; prikazani naj bi bili različni načini petja; pesmi naj bi bile zanimive z vsebinske in glasbene strani ter naj bi hkrati predstavile vsaj nekatere pevske osebnosti, omenjene v uvodu knjige«. Žal se vsemu temu zaradi omejenega časa trajanja zgoščenke ni dalo ustreči. Ob vseh posnetkih je objavljen vir oziroma signatura, pod katero je pesem shranjena v arhivu Glasbenonarodopisnega inštituta, dodani so osnovni podatki o kraju in času zapisa pesmi in izvajalcih ter kratki tekstološki in etnomuzikološki komentarji. Ker izbor sledi knjigi, sta pri vsakem primeru navedena zaporedna številka in stran, kjer je pesem objavljena.

Najprej se zvrste ljubezenske, večinoma fantovske pesmi, kot so *Sonce mje že nizk prisjalo* iz Jakovega Dola pri Vranskem na Štajerskem, *Ja, dečva, koj mene, mene imej* iz Podkorena na Gorenjskem in *Liepa ura, sonce seje* iz Šentanela na Koroškem. Posebnost predstavljata prekmurska *Pojdmo spat, pojdmo spat*, ki jo je zapel odlični ljudski pevec Matija Koštrc iz Žižkov, ter zanimivo ljubezensko izpovedovanje v recitativni obliki (*Dober večer, Marička*) iz Tuhinjske doline, ki so mu na Gorenjskem pravili kar *kozje molitvice*. Pesmi, ki so se pele na svatbah, predstavlja jutranjica *Hola, hola, fantje vstajajte* z Dolge Brde na Koroškem, medtem ko nabožne rezijanska *Sveta mati, vi sprosile*, ki je spremljala obred križevega pota. V otroški svet nas popeljeta izštevanka *Andili bandili tetere* iz Koprive na Krasu in dialoška *Stara baba, stari ded* iz Andovcev v Porabju. Od obrednih slišimo dve, najprej recitativno tepežnico *Friški bodte, zdravi bodte* od Kapele na Štajerskem, nato pa jurjevsko kolednico *Prelubi, vstanite, vas prosimo lepo* s Črešnjic pri Cerkljah na Dolenjskem. Pesmi nočnega čuvaja so bile žive v časih, ko so bile slovenske vasi zaradi

slamnatih streh požarno ogrožene. Pozneje so utonile v pozabo. Eno od njih *Ura bije ta t uosma*, ki je objavljena na zgoščenki, je v spominu ohranila Ančka Lazar iz Zagorice na Dolenjskem. Slovenija je vinorodna dežela, zato ni naključje, da so bile razširjene številne pivske pesmi ali pesmi o vinu. Na zgoščenki imamo dve, prva *Od Cielu do Lublance* je iz Jastrobelj v Tuhinjski dolini na Gorenjskem, druga *Iz zemle gre v trsek*, ki je nekakšen rodovnik vina, pa iz Velike Varnice na Štajerskem. Vojska in vojaška obveznost sta veliko sledi pustili tudi v ljudski pesmi, na zgoščenki jih predstavlja en sam primer, in sicer *Jutri bo nedela* iz Viševka na Notranjskem. Bridkost vojaške omili rezijanska ljubezenska *Ko guor na Kilo si došal* iz Solbice, kjer se v petju skupine žensk srečamo z bordunskim načinom tvorjenja večglasja. Manj razširjene so bile šaljive pesmi, mnogo od njih je največkrat mlajšega izvora. Objavljena *Le pejmo po gobe* s Križa na Gorenjskem sodi med starejše, kar dokazujejo poskočniške kitice, ki so se sčasoma tudi spontano dodajale. Predvsem na Štajerskem so bile v navadi pesmi o različnih poklicih. *Ljudje po svetu si gučijo* iz Osluševcev na Štajerskem, ki jo prinaša zgoščenka, predstavlja za kmeta nepogrešljivega kolarja. Le redko v ljudskem pesništvu srečamo zaporniško pesem, še posebej tako, ki je nastala v preteklosti, a je med ljudmi še živa. Avtorjem zgoščenke se je zdelo vredno, da eno takih objavijo. *Štirideset nas je restantov* je bila posneta na Ziljah v Beli krajini. Zadnji sklop sestavljajo pripovedne pesmi, prva o zaljubljenem kosu *Pojaj mi, pojaj, črni kous* je iz Ritkarovcev v Porabju; druga *Stoji, stoji na hišica* o gostilničarki, ki se ne usmili popotnice in ji noče dati prenočišča, pa iz Zgornjega Tuhinja na Gorenjskem. Vse druge poslušamo v večglasju. *Po gartlc je špancierawa* je z Obirskega na Koroškem, zadnji dve pa z Gorenjskega. Nekoliko obešenjaško *Dva pregrešna Italjana* so zapeli v Vrbi pri Breznici, eno najbolj razširjenih na Slovenskem *Stoji, stoji Ljubljanca* pa na Češnjicah nad Blagovico.

Vsi posnetki na zgoščenki so dokumentarni in tehnično niso najboljši, ker v času njihovega nastanka takratna snemalna oprema ni dopuščala boljših. S sodobno opremo jih je bilo mogoče restavrirati in delno zabrisati tehnične pomanjkljivosti, ne da bi bila s tem okrnjena njihova prvotna zvočna podoba. Posnetki so neprecenljiv dokument naše duhovne dediščine, ki danes zaradi drugačnega načina življenja vse bolj zamira. Zgoščenka je hkrati spomin na 85-letnico rojstva dr. Zmage Kumer, ki je s svojim terenskim in znanstvenoraziskovalnim delom pripomogla, da so posnetki nastali.

Naslovnica zgoščenke.

STANOVSKO GLASILO SLOVENSKEGA ETNOLOŠKEGA DRUŠTVA

IRENA DESTOVNIK

Slovensko etnološko društvo (SED), v katerega je včlanjenih več kot tristo članic in članov – aktivnih etnologinj in etnologov, študentk in študentov etnologije in kulturne antropologije, upokojenih etnologinj in etnologov in ljubiteljev etnologije – je bilo ustanovljeno 22. oktobra 1975 kot neke vrste povezovalni člen med slovenskimi etnološkimi ustanovami in slovenskimi etnologinjami in etnologi (do leta 1991 se je povezovalo tudi s sorodnimi društvi in etnologi iz drugih jugoslovanskih republik).

Delo v SED je organizirano po posameznih delovnih skupinah: za muzeologijo, konservatorstvo, Slovence zunaj meja RS, etnografski film, zakonodajo itd. Naj poudarim delovanje delovne skupine za ljubitelje etnologije, ki je bila ustanovljena marca 2007 in združuje zlasti tiste ljubitelje etnologije, ki se ukvarjajo z zasebnim zbirateljstvom ali pa so člani krajevnih kulturnih in etnoloških društev oziroma folklornih skupin. Ker je med pomembnimi nalogami društva povezovanje raziskovalcev s področja etnologije, so člani izvršnega odbora tudi predstavniki drugih za etnologijo pomembnih slovenskih ustanov; društvo namreč v sodelovanju z drugimi strokovnimi ustanovami pripravlja znanstvena in strokovna srečanja. Naj omenim le nekaj zadnjih: junija 2008 Vzorednice med slovensko in hrvaško etnologijo, decembra 2007 posvet Etnologija in regije: Ljubljana – mesto medkulturnega dialoga, oktobra 2008 posvet o nesnovni dediščini pri Slovencih na Koroškem in v preostalem zamejstvu, novembra 2009 mednarodna konferenca Živeti z dediščino.

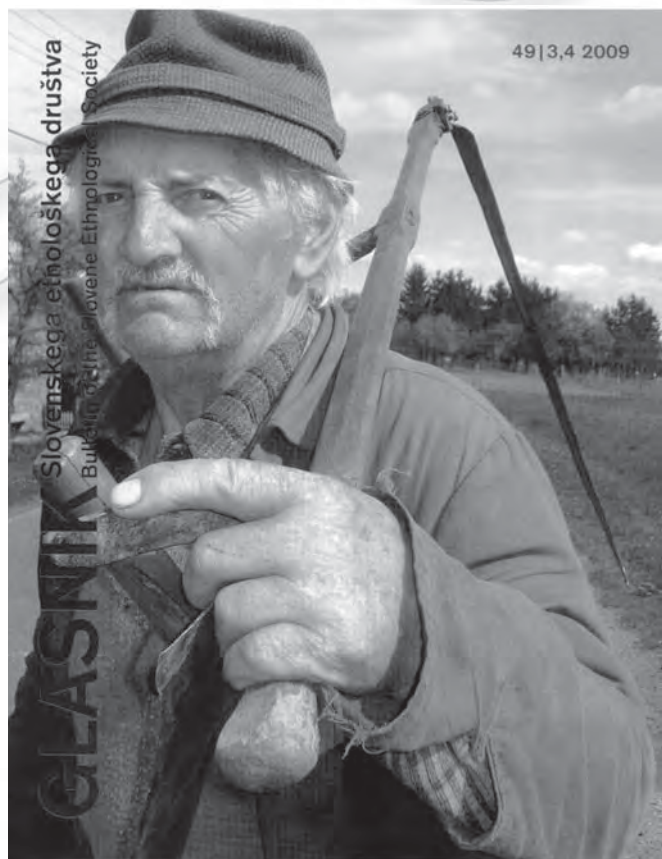
SED pripravlja tako imenovane etnološke večere, namenjene tako predstavitvi dela kolegov kot koordinaciji aktivnosti etnoloških ustanov in obravnavi z etnologijo povezanih aktualnih družbenih vprašanj. Pripravlja strokovne ekskurzije, tako imenovane »rajže«, in vsako leto podeli Murkovo nagrado za življenjsko delo, Murkova priznanja za najboljše znanstvene ali strokovne dosežke na področju etnološke vede na Slovenskem in Murkovo listino, ki jo prejmejo ljubitelji etnologije – posamezniki ali društva – za bogatenje, ohranjanje in popularizacijo etnološkega znanja.

Med najpomembnejše društvene naloge spada publicistična dejavnost. SED izdaja stanovsko glasilo *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* in knjižno zbirko Knjižnica Slovenskega etnološkega društva, v kateri je doslej izšlo 43 strokovnih publikacij, med zadnjimi tudi monografija z naslovom »*Ko v nošo*

se odenem»: Vprašanja pripadnostnega kostumiranja s posebnim pogledom na kostumiranje narodno-zabavnih ansamblov avtorja Bojana Kniflica.

Glasnik SED je leta 1956 kot *Glasnik Inštituta za slovensko narodopisje* začela izdajati Slovenska akademija znanosti in umetnosti, od leta 1959 pa je izhajal kot *Glasnik Slovenskega etnografskega društva*. Ko je leta 1976 izdajanje prevzelo Slovensko etnološko društvo, je *Glasnik SED* postal njegovo osrednje stanovsko glasilo.

Razdeljen je na nekaj bolj ali manj stalnih rubrik. V rubriki Razglabljanja objavljamo znanstvene in strokovne etnološke in kulturnoantropološke članke in članke z drugih sorodnih družboslovnih in humanističnih področij (izvirna, pregledna in kratka znanstvena besedila, strokovne članke, predstavitve dobrih seminarskih, diplomskih, magistrskih in doktorskih del). V rubriki Poročila objavljamo poročila o strokovnih srečanjih, simpozijih, posvetih, v rubriki Razstave pa tako ocene razstav kot članke, ki jih o procesu nastajanja razstave pripravijo avtorji sami. V poglavju Knjižne ocene in poročila objavljamo recenzije za naše strokovno področje zanimivih knjig. Stalne so še rubrike Etnografski film s članki o dogajanju na področju etnografskega filma, Društvene strani s članki o raznolikem in bogatem društvenem delovanju in Etnologija je povsod, namenjena povezovanju med ljubitelji in stroko. Glede na prejete članke in aktualno dogajanje se v društvenem glasilu občasno pojavijo še rubrike Konservatorske strani, Slovenci zunaj Republike Slovenije in Odmevi. V omenjenih rubrikah smo v vseh letih izhajanja *Glasnika* objavili tudi števil-

Naslovnica *Glasnika Slovenskega etnološkega društva* iz leta 2009.

ne za folklorne zanimive znanstvene, strokovne in poljudne članke o folklorizmu, oblačilni dediščini in drugih temah. Po izidu vsake številke pripravimo tiskovno konferenco, na kateri *Glasnik* predstavimo javnosti oziroma medijem.

Vsi znanstveni in strokovni članki so opremljeni z izvlečkom v slovenskem in angleškem jeziku ter z angleškim povzetkom; dvojezična sta tudi kazalo in impresum. Pred objavo vse znanstvene in strokovne članke pregledajo in ocenijo zunanji recenzenti. *Glasnik* dosega vse bibliografske standarde, vsi članki so namreč tipologizirani in po objavi vpisani v sistem Cobiss, indeksirani pa so tudi v šestih mednarodnih bibliografskih bazah. Od leta 2005 so vse številke *Glasnika* objavljene na društveni spletni strani (<http://www.sed-drustvo.si>). Zaradi objavljanja znanstvenih člankov je *Glasnik* zanimiv za izmenjavo mednarodne znanstvene periodike, za kar skrbi knjižni-

ca Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, ki vsako številko *Glasnika* pošlje na najmanj 50 naslovov v tujini.

Vsako leto s finančno pomočjo Ministrstva za kulturo RS, Agencije za knjigo RS (od leta 2009; pred tem Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS) in Znanstvenoraziskovalnega inštituta Filozofske fakultete izdamo štiri številke – sedanji uredniški odbor letno izda dve dvojni številki – v nakladi 550 izvodov.

Naj končam z mislijo, da je *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* ena od referenčnih revij na področju humanistike. To misel so zapisali številni avtorji, ki so ob 30-letnici delovanja Slovenskega etnološkega društva in 50-letnici izhajanja *Glasnika* v njem objavili svoje članke.

OJ, FIJOLE, NOVO LETO JE!

MARIO BATELIČ

Oj, fijole, novo leto je! je četrta samostojna plošča Katic od leta 1995, ko je izšel prvenec, od prejšnjega albuma pa je minilo kar osem let. Svež album se, kot že naslov posredno namiguje, osredotoča na pesmi iz časa okrog novega leta, torej koledniške pesmi, ki so se prepevale ob božiču, novem letu, treh kraljih in svečnici.

Ženska vokalna zasedba Katice, ki je širšo popglasbeno množico očarala s sodelovanjem z Magnificom, še najbolj prepoznavnim v skladbi *Zeleni Jure*, je svojo dejavnost zastavila na amaterskih osnovah. Pa to nikakor ni mišljeno v slabšalnem pomenu, ampak v pomenu »ljubiteljski«: tisto, kar počnemo iz ljubezni. Zasedba se je namreč le redko oglašala tako s koncerti kakor z diskografskimi izdajami. Slednjih je pravzaprav le za peščico, zato pa so toliko bolj premišljene in konceptualno zaokrožene.

Tudi ta album je zastavljen tematsko, kakor to Katice pravzaprav ves čas počnejo. Koledniške pesmi so prepevale že nekaj let, posnele pa so jih v preteklih dveh letih. Nekaj posnetkov je nastalo v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani, nekaj pa v studiu. V sporedu so se Katice – kar je spet ena od značilnosti njihovega početja – sprehodile po kar se da širokem slovenskem kulturnem prostoru in zaobjele prekmurske, istrske, gorenjske, štajerske, koruške, rezijanske in primorske pesmi, kot sklepno pa so uvrstile pesem slovenskega skladatelja iz 19. stoletja, Leopolda Belarja.

Katice se pesmi lotevajo na različne načine; večina zazveni v večglasju, sem ter tja pa kakšno zapojeta le dva oziroma štirje ženski glasovi. Pesmi preveva slovesnost in vzvišenost, večkrat pa tudi sakralnost, saj je veliko pesmi o Jezusu, Mariji in Jožefu. Kljub temu nekateri napevi delujejo šaljivo, nagajivo, prifrknjeno. V to kategorijo sodi štepec pesmi, ki so jih Katice zapele

Pevska skupina Katice pri fotografiranju za zgoščenko.
(Foto: Matjaž Banič, oktober 2009.)

ob instrumentalni spremljavi, ter nekaj napevov, ki jih zapojejo otroci članic zasedbe. Tudi za kratke, a učinkovite instrumentalne pasaže so poskrbeli družinski člani Katic, natančneje njihovi soprogi, kar kljub umetelnosti izvedbe celemu albumu doda sproščenost in na začetku omenjeno ljubiteljskost.

Na albumu *Oj, fijole, novo leto je!* je Katicam uspelo lepo ujeti govorne in harmonske posebnosti ter odtenke različnih slovenskih pokrajin, kakor tudi različnosti zadane si tematike. Pristrčne in ubrano odpete pesmi se večje sprehajajo med ljudskim izročilom in modernim poseganjem po dediščini ter njeno posodobljenostjo. Ob vsem potrošniškem, bučnem in nasilnem norenju okrog »veselega decembra« predstavljajo prepotrebno iskrico skromnosti in preprostosti, ki vas prevzame in premakne v lepšo paralelno realnost, ne glede na to, ali, denimo, besedo »Jezus« uporabljate le kot nezavedno mašilo ali pa jo izgovarjate s spoštovanjem v molitvi. Katicam se zahvaljujemo za lepo voščilo, ki so nam ga ponudile ob koncu leta 2009, in voščilo tudi vračamo – z željo, da na njihovo naslednje prikupno darilo ne bo treba čakati osem let!

Pevska skupina Katice pri fotografiranju za zgoščenko.
(Foto: Matjaž Banič, oktober 2009.)

Pevska skupina Katice pred predstavitvijo vojaških pesmi na letnem koncertu društva Folk Slovenija.
(Foto: iz arhiva skupine, 4. 12. 2009.)

ZANIMIVA KNJIGA V DEBELIH PLATNICAH

LJUBA VRTOVEC PRIBAC

Ko sem po pošti prejela knjigo Alenke Pakiž »*Ribničana smo se lepou nosila*«, se je kar nisem mogla nagledati. Najbolj so me pritegnile fotografije iz albuma profesorice Marjane Starc, posebno ženska s pečo na strani 83. Vedno sem se spraševala, kako je bila videti Kranjica s petimi ali šestimi spodnjimi krili. To je to, sem si rekla. Prelep špenzer, peča ..., ampak ne zdi se mi prav nič kmečka? Dr. Bojan Knific pravi, da je gotovo tržanka, da so se prebivalci trgov in mest bolj imenitno nosili. Potem iščem po knjigi še druge tako široko napravljene ženske in res so razen dveh iz Jurjevice vse ostale iz Ribnice (strani 76, 94, 97, 146) ter z letnico okrog 1880. Hkrati najdemo na strani 103 z isto letnico fotografijo dveh Ribničank, urejenih po najnovejši evropski modi.

Kot je zapisano v besedilu pod črto, je bila Ribnica že konec 15. stoletja pomembno trgovsko in obrtniško središče, zraven pa so imeli še pravico izvažati platno, živino in doma narejene lesene izdelke v druge obmejne kraje. Leta 1865 je tudi Sodražica postala uradno priznan trg. Zdomarstvo ali »obžiranje« od hiše do hiše ni bilo lahko delo, vendar je prineslo Ribničanom največ dobička. S poti so prinašali dober zaslužek, nove izkušnje in tudi novo oblačilno modo.

Dr. Marija Makarovič v knjigi *Slovenska ljudska noša* piše, da so že leta 1838 za ribniško gospodstvo pisali, da se zaradi kupčije v provincah izgublajo posebnosti in originalnosti v noši. Kadar oblečeš nekaj bolj udobnega in praktičnega, poti nazaj ni. Če dobro zaslužiš, si tudi privoščiš tehnične izume, kot je bila tedaj fotografija. In ker so bili naklonjeni novim izumom, jim je uspelo ohraniti podobo košatih tržank. Zapisano je tudi, da so bili v začetku druge polovice 19. stoletja v Ribniški dolini štirje jerharji, vendar pri moških na nobeni fotografiji ni zaslediti starega načina oblačenja moških v irhaste hlače. Fotografije nam prikazujejo ljudi ob prazniku in vsakdanjiku, govora pa je o poenotenem načinu oblačenja po meščanski oblačilni modi, kar za moške pomeni že nošenje krojenih srajc ter dolgih hlač in telovnikov iz istega blaga, zraven pa še krajših ali daljših suknjičev.

V knjigi najdemo različne kroje dolgih hlač in telovnikov in različice pokrival, kravat in rutic, različna obuvala in tudi nakit, ki dopolnjuje celoto. Na prvi pogled se nam zdijo vsi moški enako oblečeni, na drugi pogled pa mislim, da nista niti dva enaka. Pri kostumiranju današnjih folklornih skupin smo prav pri obleki moških iz tega obdobja zelo površni in nam v praksi manjka precej znanja, ki nam ga knjiga ponuja.

Zelo zanimivo je poglavje o volni in lanenem platnu. Kar ne morem verjeti, da so ga tkali ročno vse do leta 1955. V poglavju *Rokodelstvo in obrti* so opisani vsi poklici, ki so se ukvarjali z obleko ljudi: klobučarji, krznarji, krojači, šivilje, čevljarji, nogavičarji, vezilje in izdelovalci gumbov. Ne vem, ali bi kdo

znal naštetati vse poklice, ki so se ukvarjali z lesom: žagar, drvar, mizar, kolar, tesar, obodar (kolje les za sita), pintar (izdeluje mernike, škafe, čebre), bobnar (les za vozove), sitar, sodar, cimperman, rešetar, prevažanje lesa s konjsko vprego, vleka lesa iz gozda, sečnja.

Ribniška dolina je imela kar 73 gostiln in seveda gostilničarje, trgovce, mlinarje in peke, lončarje in kovače. V poglavju *Oblačenje za vsak dan* je za obdobje med obema vojnoma naštetno neverjetno veliko predpasnikov za moške rokodelce. Kovači so imeli usnjene, medtem ko so lončarji, krošnjarji, suhorobarji rabili predpasnike iz grobo, gosto tkanega platna. Mlinarji, peki, gostilničarji, mesarji so morali imeti bele ali svetlejšje predpasnike iz tanjšega blaga. Obstajal je poseben predpasnik za kidanje gnoja in zelo trpežen za klanje lesa.

Na seminarju v Kranju nam je Alenka Pakiž pokazala izvrstno ohranjena oblačila in obuvala iz Ribniške doline, ki jih je zbrala ob svojem raziskovanju. Ne bom pozabila na čudovito oranžno in rdečo črtasto krilo z životcem in zanimivo ter dobro ohranjeno oranžno kočmajko. Takšno blago, mešanico bombaža in svile, je v današnjem času nemogoče dobiti. Zelo živo nam je Alenka opisala suhorobarje – simbol Ribniške doline –, njihovo obleko in njihovo sposobnost preživetja v vsakršnih razmerah.

Iz družinskih, skupinskih in šolskih fotografij se da razbrati veliko o hitrem spreminjanju oblačilne mode na prehodu iz 19. v 20. stoletje, ponujen je tudi zanimiv pogled na oblačenje otrok od dojenčkov do šolarjev in mladine.

Zanimiv in prijeten je konec knjige z mozaikom vseh sogovornikov in ljudi, ki zdaj delijo svoje spomine z nami, bralci te knjige, enako slovar narečnih in manj znanih izrazov.

Knjiga je plod dolgoletnih raziskovanj, potrpežljivega zbiranja in ljubezni do našega izročila. Alenka in njen mož Filip Pakiž sta opravila odlično delo. Ribničani so lahko zelo ponosni na to knjigo. Vsem, ki jih zanima oblačenje, je ta knjiga pravo odkritje in dobra pomoč pri razumevanju oblačilne kulture.

Naslovnica knjige Alenke Pakiž.

NAROČILNICA

Kupcem šeste številke Folklorika v nakup ponujamo knjige, ki smo jih izdali na JSKD in jih imamo nekaj še na zalogi. Če boste naročilnico oddali **do 30. novembra 2010**, vam bomo obračunali **20-odstotni popust**.

Ponudba velja do razprodaje zalog.

NAROČNIK:

Ime in priimek/ustanova/šola/društvo/drugo

Ulica in hišna številka

Poštna številka Pošta

Telefonska številka E-naslov

Ali ste davčni zavezanec za davek na dodano vrednost? Obkrožite: DA NE

Davčna številka (če ste davčni zavezanec)

Datum: Podpis:

Na spodnjem seznamu označite, kaj naročate, in naročilnico pošljite na naslov JSKD, Štefanova 5, 1000 Ljubljana.

	Avtor	Naslov	Leto izida	Cena v evrih ¹
1.	Knific, Bojan, ur.	V besede in fotografije ujeti izrazi pripadnostnega kostumiranja	2010	10
2.	Makarovič, Marija	PO SLEDEH BELE NOŠE V BELI KRAJINI	2009	20
3.	Pakiž, Alenka	»RIBŃNČANŃ SMO SE LŃPU NOSILŃ!«: Oblačenje v Ribniški dolini od konca 19. stoletja do druge svetovne vojne	2009	20
4.	Otrin, Iko	LA LA BUM: Plesna abeceda za začetnike: ponatis	2006	11
5.	Makarovič, Marija in Jana Dolenc	Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 10: BELA KRAJINA (KRAJEVNE SKUPNOSTI ADLEŠIČI, SINJI VRH IN VINICA).	1999	11
6.	Makarovič, Marija, Eva Lenassi-Peterson in Jana Dolenc	Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 9: PREKMURJE (BELTINCI Z OKOLICO)	1996	11
7.	Makarovič, Marija, ur.	Vsi moji spomini: ŽIVLJENJSKE PRIPOVEDI S ŠTAJERSKEGA	1996	8
8.	Makarovič, Marija in Jana Dolenc	Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 6: BELA KRAJINA (POLJANSKA DOLINA)	1993	11
9.	Makarovič, Marija in Jana Dolenc	Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 5: ZILJA.	1993	11
10.	Strajnar, Julijan	LEPA ANE GOVORILA	1989	8
11.	Makarovič, Marija in Magdale-na Klarer	Slovenska ljudska noša v besedi in podobi 2: SLOVENSKA ISTRA	1987	11
12.	Strajnar, Julijan	Folklorist: GODČEVŠKE VIŽE	1986	8

¹ Navedena je cena brez popusta.

